

ARKIU / EFE

Comença el compte enrere per la pau

El 22 de maig Irlanda decideix el seu futur en dos referèndums a banda i banda de la frontera. En el costat republicà sembla segura la ratificació de l'acord de pau, però no és així en el sector unionista. Guanyi qui guanyi, després de la tria ja res no tornarà a ser igual.

Ningú no està content amb l'acord de pau de Stormont, signat a Belfast el passat 10 d'abril. Però la majoria de partits polítics d'Irlanda del Nord fan campanya perquè la població voti "sí" en el referèndum que se celebra el dia 22 de maig. Per a uns és massa i per a d'altres massa poc, per a uns és el camí cap a la unificació amb Irlanda i per als altres és l'única manera d'estrè

nyer ben fort els lligams amb Londres. Precisament aquest és el gran actiu de l'acord de pau, la seva flexibilitat perquè tant unionistes i protestants (nacionalistes britànics) com republicans i catòlics (nacionalistes irlandesos) sentin que han guanyat alguna cosa i que siguin quins siguin els seus objectius finals caldrà que primer convencin els seus contraris a través del diàleg.

Arribar fins aquí ha estat molt difícil. Tots els partits presents van haver de cedir alguna cosa, sota la mirada atenta dels seus respectius electorats i amb morts d'un i d'altre cantó durant el diàleg. Finalment, però, es va arribar al principi de la fi de l'enfrontament, amb la signatura de l'acord de pau. Els sis comtats del nord d'Irlanda comencen així una nova fase que de moment té dues fites bàsiques, els

referèndums del 22 de maig a l'un i l'altre cantó de l'illa i, si guanya el sí, les eleccions a l'Assemblea per Irlanda del Nord el 25 de juny.

Ara ja no hi ha republicans a un cantó i unionistes a un altre, ara hi ha els qui diuen sí i els qui diuen no. En el primer grup hi ha David Trimble, del Partit Unionista de l'Ulster (UUP), el líder dels catòlics moderats John Hume, del Partit Socialdemòcrata i Laborista (SDLP), Gerry Adams, líder dels republicans del Sinn Féin, Tony Blair, el primer ministre britànic, Bertie Ahern, el primer ministre irlandès, i la majoria dels partits d'aquests dos estats. En el segon grup trobem el reverend Ian Paisley, líder del Democratic Unionist Party (DUP), Bob McCartney, líder de l'United Kingdom Unionist Party (UKUP), bastants membres de l'UUP, els paramilitars de la Loyalist Volunteer Force (LVF), bona part de l'Orde d'Orange, els petits grups armats republicans Irish National Liberation Army (INLA), l'IRA de la Continuïtat, la branca armada del Comitè dels 32 Comtats, també republicà i dirigit per la germana de Bobby Sands, l'històric pres republicà, i els últims escindits del Sinn Féin i l'IRA oficial. Així la batalla ara és en clau interna dins de cada espai ideològic, per convèncer l'electorat entre si calia cedir tant o si l'Acord era l'única solució possible. En aquest sentit els republicans ho tenen més fàcil que els unionistes.

L'ombra de Michael Collins.

Els dos principals partits del marc republicà i catòlic, l'SDLP i el Sinn Féin, tenen la partida pràcticament guanyada. Fins i tot als feus tradicionalment més radicals. Tant John Hume, com sobretot Gerry Adams, han sabut deixar clar que l'acord és un primer pas cap a l'anelhada reunificació d'Irlanda i sobretot cap a l'alliberament dels presos polítics. Així, Adams s'ha desmarcat en tot moment dels qui l'han volgut comparar amb un nou Michael Collins, el negociador irlandès de l'acord

Principals aspectes de l'acord de pau:

—Assemblea d'Irlanda del Nord de 108 membres escollits per sufragi universal i a través d'un sistema proporcional. Eleccions previstes el 25 de juny. Aquesta Assemblea elegirà un Comitè Ministerial de dotze membres (amb les carteres repartides entre els diferents partits) que decidirà per majoria qualificades.

—Consell Nord-Sud amb ministres de les dues parts de l'illa, que es reunirà dues vegades l'any. Tindrà competències en sectors comuns com ara el turisme, l'agricultura, els transports i d'altres, menys l'economia. Totes les decisions es prendran per consens.

—Consell de les Illes, format per diputats britànics i irlandesos i representants de l'As-

semblea de l'Ulster i els futurs parlaments d'Escòcia i Gal·les.

—Derogació dels articles 2 i 3 de la Constitució d'Irlanda que reivindiquen la sobirania per a tota l'illa, que passarà a expressar-se com un desig a realitzar democràticament.

—Renúncia Britànica al Government of Ireland Act, que regulava l'aplicació de les lleis d'emergència a l'Ulster.

—Entrega d'armes dels grups armats i alliberament dels presos d'aquí a dos anys.

—Creació d'un Consell Angloirlandès, amb un secretariat permanent nomenat pels dos governs, i que es reunirà dos cops l'any per als problemes d'alt nivell

de 1921 que va provocar la partició de l'illa.

L'assemblea del partit de Gerry Adams del passat 10 de maig va ratificar el pacte per 331 vots a favor dels 350 delegats. Una unanimitat quasi completa en què van fer un paper destacat els nou

presos de l'IRA, amb càrrecs importants dins el grup armat, alliberats temporalment per assistir a l'acte i que van ser rebuts amb una gran ovació. En la trobada, Adams va tornar a repetir que el seu objectiu continua essent la unificació d'Irlanda, i que les institucions que

En aquesta pàgina tres dels principals protagonistes de l'acord de pau: el primer ministre d'Irlanda, Bertie Ahern, el mediador internacional, George Mitchell, i el primer ministre anglès, Tony Blair. A la pàgina anterior enterrament d'un jove catòlic, assassinat per els paramilitars lleialistes-protestants, uns dies després de la signatura de l'Acord de Stormont.

Marxa catòlica pels carrers de Belfast. En aquest sector de la població nord-irlandesa hi ha molts més partidaris del "sí" a l'acord de pau que no pas en l'àmbit protestant.

L'única pau possible

El referèndum del 22 de maig és el primer acte de sufragi universal, alhora unitari i conciliatori, de la història d'Irlanda, i tindrà el mèrit de posar els fonaments d'una delicada obra d'enginyeria constitucional i geopolítica. Les institucions d'autogovern de l'Ulster, el consell irlandès nord-sud i el consell de les Illes Britàniques tenen per objectiu de constituir-se en contraforts, contenidors i bastides de la pau. Seran el decorat pactat de tota mena de catarsis i de psicodrames provocats per desenes de milers de bombes i tres mil morts durant trenta anys de cultura de la violència.

Esmorteir i eradicar la cultura de la violència que fa de "l'altre" l'objectiu a criminalitzar i el culpable de tots els mals serà encara més difícil que no pas acceptar un referèndum el mateix dia i compartir unes institucions que tenen per fita de diluir radicalismes identitaris en la unitat europea. La feina dels constitucionalistes serà, doncs, més visible i agraïda que no pas la de molts sociòlegs i psicòlegs socials que a hores d'ara ja han començat a prendre posicions i que durant molts anys hauran de treballar en silenci i en permanent estat d'alerta mentre irlandesos del nord i de sud, protestants catòlics, unionistes i republicans assajaran la cerimònia de la coexistència i de la cohabitació per arribar a la convivència laica i ciutadana.

L'avantatge d'Irlanda és que, de la mateixa manera que ha tingut una guerra real i brutal, la pau pot ser igual d'autèntica, gràcies als escenaris acotats per fer possible la catarsi, el perdó i la regeneració. No ha estat així als pobles de l'Europa central i oriental encotillats de primer pels imperis i després pel comunisme soviètic.

Davant l'esclat de l'antiga Iugoslàvia i de les matances instigades pel filofeixisme croat i el nacionalisme serbi, el sociòleg hongarès Pal Bodor va recordar que molts dels assassins i de les víctimes eren veïns que se saludaven i se somreïen cada dia, es feien favors i fins i tot compartien celebracions. En definitiva, es coneixien, però que conèixer-se no havia estat un antídoto suficient contra els odis incubats a les clavegueres del'ànima. Molts d'aquells veïns lloaven les "bondats" del socialisme real i de l'internacionalisme. De fet escenificaven de portes enfora una pantomima apresada; un vernís opac tapava recances soterrades. L'autèntic antídoto, la democràcia amb totes les tensions i les contradiccions debatudes a plena llum, i la necessària acceptació de la diferència de "l'altre" no hi havia arribat mai. I després de la pau simulada va venir l'horror. L'Ulster ja hi ha passat, per l'horror, i ara li pertoca la pau, la de debò.

Llibert Ferri

proposa l'acord són mitjans per arribar-hi.

El Sinn Féin arriba a aquesta fase del conflicte en un moment molt bo, amb els millors resultats electorals i el partit molt unit. Fins i tot a l'assemblea, alguns delegats van manifestar les seves reticències a l'acord, però supeditant-les a la unitat del partit. Per a aquests recelosos Adams va recordar que el dia 22 de maig votessin el que volguessin, però que a l'assemblea del partit era molt important sortir amb un sí unànime que servís de base a l'actual direcció.

Un dels punts més qüestionats a l'assemblea va ser el dels canvis que s'han de fer als articles 2 i 3 de la Constitució d'Irlanda i que ha de refrendar la població de la República el dia 22 de maig. Per minimitzar aquesta renúncia a la reivindicació explícita de la sobirania irlandesa sobre tota l'illa, un dels dirigents nacionalistes va recordar: "Ens van servir d'alguna cosa els articles 2 i 3 l'any 1969 quan ens cremaven les cases als barris de Belfast?".

De fet l'única preocupació del líder del Sinn Féin és el crit del cigne que puguin representar els actuals dissidents d'aquest partit i de l'IRA que no estan d'acord amb l'acord de pau, sector en què també hi ha petits grups com l'IRA de la Continuïtat i l'INLA. Les defecions que ha patit tant el Sinn Féin com l'IRA són minoritàries i concentrades a la República. Segons diversos mitjans de comunicació irlandesos, el nou IRA o IRA Veritable el formen prop de 150 membres, entre els que hi ha un oficial d'explosius, i tenen accés als arsenals del grup. A més aquest grup d'escindits ja s'ha posat en contacte amb l'IRA de la Continuïtat. Dins la comunitat republicana radical hi ha una gran amargor per aquestes divisions que condemnen per deslleials, però ara són respectades perquè han pres part en la lluita armada. De moment, però, no sembla que hagi d'haver -hi un enfrontament entre els dos sectors de l'IRA.

A més de partir d'un nombre relativament petit de militants i d'infraestructura, aquests grups poden

anar perdent suport popular i la legitimitat a mesura que es faci realitat l'alliberament dels presos de l'IRA, tal com estableix l'Acord. Uns altres factors que els restaran popularitat són la reforma de la policia d'Irlanda del Nord, la Royal Ulster Constabulary (RUC) i el fet que les institucions que estableix l'acord funcionin i donin veu al dolor i a les demandes d'igualtat de la comunitat catòlica, que fins ara no ha pogut ser exterioritzat.

Protestants enfrontats. La baralla interna més forta, però, s'ha entaulat en l'unionisme. David Trimble, de l'UUP, no solament ha de lluitar contra els membres de l'executiva i els militants del partit que no volen acceptar l'acord, sinó que també s'ha d'enfrontar a un pes pesant del protestantisme: el reverend Ian Paisley, del DUP.

Però, per sort per a Trimble, Ian Paisley ja no és el mateix que l'any 1974, quan va aconseguir fer fracassar l'acord de Sunningdale. El reverend protestant fins i tot ha renunciat dues vegades a participar en un cara a cara televisat amb Trimble. Paisley va argüir que "no volia contribuir a fer propaganda del sí a l'acord"; un pacte que segons ell durà a la reunificació d'Irlanda.

A més de Paisley, Trimble també s'enfronta amb altres petits grups d'intransigents: l'UKUP, els para-

militars de l'LVF, la majoria dels membres de l'Orde d'Orange i bona part dels militants del seu partit. Dins l'UUP un terç diuen sí a l'acord, un altre terç hi està en contra i un tercer terç està indecís.

El gran actiu de Trimble, i alhora dels partits catòlics i republicans favorables a l'Acord, és que ha entès que aquesta és una oportunitat per a la pau que no pot deixar escapar, encara que no sigui del seu gust. I és que, segons diversos analistes de la situació d'Irlanda del Nord, tant Trimble com la resta dels seus col·legues protestants i unionistes no tenen cap altra alternativa. En els trenta anys de conflicte sempre s'havien parapetat darrere del no a tot, sense preocupar-se mai per cap altra solució. A diferència de tots ells, John Hume, de l'SDLP i un dels grans enginyers del pacte de Stormont, ha insistit múltiples vegades a buscar un projecte nou acceptable per la majoria de la població d'Irlanda del Nord, fins que l'ha trobat.

Conscient d'això Trimble s'ha apuntat a les negociacions i ha intentat que el resultat fos el menys dolent possible per als unionistes. Aquest gir del líder de l'UUP ha estat considerat pels mitjans de comunicació irlandesos com el "Nou Unionisme", en comparació al canvi que va significar per al Regne Unit el "Nou Laborisme"

de Tony Blair. Trimble, a més, té tots els números per presidir el nou Parlament d'Irlanda del Nord, en el qual tindrà al costat com a vicepresident John Hume i en el Comitè Ministerial Gerry Adams.

RUC, armes i presos. Els esculls que encara té Trimble per convèncer la majoria d'unionistes són la reforma de la RUC, formada en un 90% per protestants, el lliurament dels arsenals dels grups armats il·legals i l'alliberament dels presos. En el primer cas, Tony Blair ja ha deixat molt clar que no desmantellarà la policia per omplir-la d'ex-membres de l'IRA, sinó que "es crearà un nou servei representatiu de les dues comunitats". Pel que fa al lliurament dels arsenals i a l'alliberament dels presos en dos anys, Blair va assegurar que era una qüestió vinculada a l'abandó de la violència a nivell individual i col·lectiu. Tant sectors unionistes com republicans també han apuntat que el lliurament d'armes no ha de ser un obstacle per a la pau i que de moment la qüestió és que no funcionin.

Sobre l'alliberament dels presos, el reverend Ian Paisley ha anat afegint llenya al foc anunciant pròxims alliberaments, així com el tancament de la presó d'alta seguretat de Maze, cosa que deixaria en l'atur més de mil persones. Ràpidament el cap dels funcionaris de presons ha recordat que les declaracions de Paisley no eren novetats i que si tancar la presó de Maze significava un nou pas cap a la pau, no dubtarien a estar-hi d'acord. Aquesta resposta contundent no és estranya si es tenen en compte els múltiples testimonis, catòlics i protestants, que aquests dies omplen les pàgines dels diaris de Belfast i Dublín fent campanya pel "sí". Testimonis que van des d'alts càrrecs dels grups paramilitars unionistes, fins a mares catòliques que han perdut els seus fills en el conflicte. Un xoc que ha causat la mort a més de 3.200 persones i n'ha ferit per sempre 40.000, abans que Londres, Dublín i Belfast s'adonessin que calia parlar.

Un membre de la policia de l'Ulster, la Royal Ulster Constabulary (RUC) davant d'un mural republicà. Un dels principals aspectes de l'acord de Stormont és la reforma de la RUC, que segons el primer ministre anglès, Tony Blair, serà representativa de les dues comunitats.

ARXIU / EFE

Oriol Cortacans